

STIL

Solidariteitsorganisatie
voor vluchtelingen en
migranten zonder
verblijfsvergunning

Jaarverslag 2014

Noodhulp & werken aan oplossingen
voor vluchtelingen en migranten zonder verblijfsvergunning

www.stil-utrecht.nl

<http://stil2.wordpress.com>

STIL, Laan van Nieuw Guinea 143, 3531 JH Utrecht, Tel: 030 2715483, Fax 030 2710732, info@stil-utrecht.nl,
bankrekeningnummer: NL44INGB0007407021, BIC: INGBNL2A, Stichting Lauw-Recht, Utrecht

Inhoudsopgave	Pagina
Hoofdstuk 1 - Opvang, begeleiding en noodhulp voor dakloze vluchtelingen in 2014	3
1.1 Hulpverlening STIL en belangrijke ontwikkelingen in 2014	3
1.2 Samenvatting hulp van STIL in 2014	5
1.3 Wat doet STIL?	6
Hoofdstuk 2 - Medische hulp	7
2.1. Verwijzen, informeren en bemiddelen	7
2.2 Aantal medische verwijzingen 2014	8
2.3 Toelichting cijfers en ontwikkelingen op medisch gebied	9
Hoofdstuk 3 - Juridisch advies en begeleiding	13
3.1 Juridische hulp - Na afwijzing asielerzoek op straat	13
3.2. Aantal mensen geholpen met sociaal- juridisch advies en begeleiding	16
3.3. Juridische cliënten en spreekuurstop	16
Hoofdstuk 4 - Humanitaire hulp en activiteiten	17
4.1 Betaling van eten en onderdak daklozen	17
4.2 Aantal mensen humanitaire hulp verkregen	17
4.3 Aantal mensen opvang verkregen	18
4.4 Activiteiten	19
4.5 Aantal mensen deelname activiteiten	20
Hoofdstuk 5 - Financiën STIL	21
5.1 Steun van donateurs, kerken, fondsen en gemeente	21
5.2 Uitgavenoverzicht 2014	22
5.3 Informatie over inkomsten <i>in- en voor-</i> 2014 ontvangen van fondsen, kerken en particulieren	23

De foto van de Congolese vrouw Jeanne, Inks op de voorpagina en in hoofdstuk 3, is van Emiel Elgersma, www.emielelgersma.nl. Met hartelijke dank!

Hoofdstuk 1 - Opvang, begeleiding en noodhulp voor dakloze vluchtelingen in 2014

1.1 Hulpverlening STIL en belangrijke ontwikkelingen in 2014

STIL bood in 2014 opnieuw noodhulp aan de vele dakloze vluchtelingen en migranten zonder verblijfsvergunning. Waar mogelijk probeerde STIL voor hen opvang te regelen. Iedereen kreeg medische zorg, (bonnen voor) eten en verzorgingsproducten. Een kleinere groep kreeg intensieve begeleiding om aan oplossingen zoals legalisering te werken.

STIL heeft een grote rol in het voorkomen van humanitaire noden. Het rijk zet mensen op straat met de opdracht het land te verlaten. STIL poogt samen met andere organisaties, zorgverleners, advocaten, particulieren, kerken, donateurs, fondsen en de gemeente Utrecht, aan oplossingen te werken.

In 2014 kwamen veel mensen bij STIL over de vloer die in ernstige humanitaire, medische of psychische nood verkeerden. Daarover is meer te lezen in de hierna volgende hoofdstukken. Eveneens geven we daar per werkterrein in cijfers een beeld van de mensen die we in 2014 hielpen en waarmee, en van belangrijke ontwikkelingen. In hoofdstuk 5 geven we inzicht in de financiën.

Dakloze vluchtelingen

Ontwikkelingen die in 2014 van grote invloed waren op het leven van mensen zonder verblijfsvergunning en het werk van STIL lagen vooral op het terrein van opvang van daklozen en medicatie. Zo dreigde de kerkelijke daklozenopvang Toevlucht haar deuren te sluiten (zie foto van een protestdemonstratie hiernaast) maar op het nippertje besloot de gemeente Utrecht dit initiatief te financieren.

Ook werd een nieuwe nachtopvang in Utrecht geopend voor mensen zonder verblijfsvergunning: de Weerdsingel.

Een positieve ontwikkeling die voor STIL een minder positieve bijwerking had doordat mensen er niet terecht konden zonder juridische begeleiding. Omdat STIL onvoldoende menskracht had om iedereen te begeleiden, moesten we soms mensen de straat opsturen (Zie hoofdstuk 4).

Recht op onderdak en eten

Andere positieve ontwikkeling was dat eind van het jaar, 10 november, de uitspraak bekend werd van het Europees Comité voor Sociale Rechten (een comité dat toeziet op naleving van mensenrechten door landen van de Raad van Europa). Dit stelde dat Nederland geen mensen op straat mag laten leven zonder toegang tot eten, kleding en onderdak. Hoewel de regering hier niet direct naar wilde luisteren, begonnen sommige gemeenten al direct uitvoering te geven aan die uitspraak. Voor de gemeente Utrecht was dit reden om Toevlucht open te houden.

Toch kinderpardon

Voor enkele cliënten kwam in 2014 positief nieuws dat ze alsnog in aanmerking kwamen voor het kinderpardon. Ze waren eerst afgewezen omdat ze te lang buiten de rijksopvang verbleven hadden maar kregen later op grond van de discretionaire bevoegdheid van de staatssecretaris alsnog een vergunning. Dit nadat ze in actie waren gekomen. De acties begonnen na publiciteit van STIL rondom onze cliënt Shenjun.

(Foto voorpagina: opa Leo ving Shenjun acht jaar op, foto rechts: Shenjun met 'zijn' burgemeester, die zich actief inzette voor de zaak).

Strafbaarstelling van tafel

In 2014 werd eveneens bekend dat de gevreesde strafbaarstelling van 'illegaal verblijf' van tafel ging. STIL stond met het Landelijk Ongedocumenteerden Steunpunt (LOS), een belangrijke partner en adviseur van STIL aan de wieg van de protesten hiertegen. Helaas zijn wel andere maatregelen van kracht geworden die in onze ogen net zo erg zijn of vergelijkbaar met de strafbaarstelling.

Geen geld voor medicijnen

Op medisch gebied was in onze ogen een zeer ernstige ontwikkeling dat mensen vanaf 1 januari 2014 hun medicatie niet meer volledig vergoed kregen maar een eigen bijdrage moesten betalen, terwijl ze geen (recht hadden op) inkomen uit werk of uitkering. Dit kon mensen in levensgevaarlijke situaties brengen. Landelijke lobby hiertegen leverde niets op, wel besloot de gemeente Utrecht in 2014 om voor het tweede half jaar en ook voor 2015 geld beschikbaar te stellen.

Psychische nood dakloze vluchtelingen

Op medisch gebied signaleerden we evenals het jaar ervoor weer dat mensen regelmatig op straat belandden terwijl de medische zorg niet voldoende gewaarborgd of geregeld was, waardoor zeer ernstige situaties konden ontstaan van psychische nood maar ook (andere) levensbedreigende situaties. Minder vaak dan het jaar ervoor moest de crisisdienst op kantoor komen, maar vaker werden mensen 'vrijwillig' opgenomen of verwezen voor ambulante behandeling naar psychiaters en psychologen (*zie hoofdstuk 2*).

Coördinator voor STIL

Opvallende ontwikkeling binnen de organisatie was dat STIL eind van het jaar een coördinator aanstelde, in de hoop dat hiermee moeilijke beslissingen sneller genomen konden worden dan met het oude 'platte' organisatiemodel en om aan verbeteringen van de hulpverlening en organisatie te kunnen werken. (*Zie hoofdstuk 3*). Ook stelde STIL een juridisch- en een medisch coördinator aan.

Steun en samenwerking

De hulp die we in 2014 aan meer dan 750 mensen zonder verblijfsvergunning gaven,

konden we enkel geven dankzij de subsidie van de gemeente en de financiële steun van fondsen, kerken en particulieren. Ook was onze hulp mogelijk door de inzet van de vele tandartsen, artsen, zorgverleners, vrijwilligers en gastadressen die opvang, hulp en begeleiding boden.

(Foto: juridisch vrijwilliger aan het werk)

Vrijwilligers, opvangplekken, donateurs, fondsen, gemeente Utrecht, advocaten, zorgverleners en andere samenwerkingspartners danken we hartelijk voor de steun en samenwerking in 2014!

1.2 Samenvatting hulp van STIL in 2014

STIL gaf in 2014 noodhulp aan (over het algemeen onuitzetbare) vluchtelingen die meestal op straat waren gezet vanuit de rijksopvang. Daarnaast ook aan migranten zonder verblijfsvergunning in nood. We hielpen bijna 100 mensen met intensieve sociaal- juridische begeleiding, meer dan 780 mensen met eerstelijns-sociaal-juridisch advies, meer dan 200 mensen aan een vorm van opvang, eten en verzorgingsproducten. Daarnaast meer dan 350 mensen aan medische zorg. In 2014 was opnieuw sprake van veel schrijnende humanitaire, medische en psychische nood.

STIL hielp in 2014

- 359 mensen op medisch gebied
- 782 mensen met sociaal- juridisch advies, waarvan
- 93 mensen met intensieve sociaal- juridische begeleiding
- 144 mensen aan daklozenopvang
- 39 mensen aan particuliere opvang
- 20 mensen aan rijksopvang, noodopvang of opvang bij organisaties
- 184 mensen aan garantstellingen voor eten voor in totaal 14975 maaltijden bij het Smulhuis
- 278 mensen met financiële steun voor medisch- en juridisch noodzakelijke uitgaven en daarnaast nog
- 143 mensen met de eigen bijdrage voor medicatie, meer dan
- 223 mensen aan verzorgingsproducten
- 130 mensen kregen Nederlandse les en meer dan
- 200 mensen kregen warm eten in het Ubuntuhuis

STIL gaf deze hulp met 992 betaalde menskrachten per jaar en 10500 vrijwilligersuren per jaar.

	Sociaal- Juridische hulp	Medische hulp	Baliemedede- werkers	Buddy's	NLe les	ICT	Admini- stratie	Bestuur	Coördinatie	Vertalen	Totaal
Personen	17	7	5	5	5	2	2	3	2	25	48
Uren	4500	800	1000	200	600	400	500	1000	500	1000	10500

1.3 Wat doet STIL?

Hieronder algemene uitleg over het werk van STIL. Vooral bedoeld voor lezers die wat minder bekend zijn met ons werk. In de hoofdstukken hierna uitleg en informatie per werkterrein.

Solidariteitsorganisatie

Solidariteitsorganisatie STIL geeft in Utrecht sinds november 1996 hulp, advies en begeleiding op medisch, juridisch en humanitair gebied aan vluchtelingen en migranten zonder verblijfsvergunning. Tevens komt STIL op voor de belangen van deze groep. Zo staat het ook in de statuten van de Stichting Lauw- Recht, de naam waaronder STIL sinds mei 1997 staat ingeschreven bij de Kamer van Koophandel Midden Nederland.

Spreekuren

STIL draait wekelijks een medisch spreekuur, wekelijks een daklozenspreekuur en elke twee weken een sociaal-juridisch spreekuur op haar kantoor op de Laan van nieuw Guinea 143. Ook worden veel mensen op afspraak geholpen en in nood op onverwachte momenten. STIL werkt met vijf parttime betaalde krachten en rond de 30 vrijwilligers, exclusief tolken en bestuursleden.

Doelgroep

De doelgroep bestaat voor het grootste deel (95%) uit mensen die als vluchteling naar Nederland zijn gekomen, daarnaast ook uit migranten die om een of andere reden in de problemen zijn gekomen. Dit zijn bijvoorbeeld slachtoffers van mensenhandel, relatiegeweld, uitbuiting, mensen die voor de liefde hier gekomen zijn, voor gezin, familie, werk of studie. Het betreft mensen uit landen als Guinee, Ethiopië, Eritrea, Somalië, Armenië, Ivoorkust, Afghanistan, Iran, Irak, Suriname, Congo, Algerije, Marokko en China.

Medisch, juridisch, humanitair

STIL geeft steun op medisch gebied door voor mensen zonder verblijfsvergunning afspraken te maken met artsen en zorgverleners, hen te begeleiden en te bemiddelen zodat ze toegang krijgen tot de benodigde medische zorg. STIL doet tevens fondswerving voor medische uitgaven die niet vergoed worden. STIL geeft mensen uit de doelgroep daarnaast advies over welke rechten men heeft en waar men terecht kan voor welke hulp. We verwijzen mensen waar mogelijk door naar hulp- en zorgverleners in 'eigen regio', meestal de plaats waar men logeert, waar het laatste asielzoekerscentrum gevestigd is of waar men een netwerk heeft.

Opvang en oplossingen

Omdat het vooral dakloze vluchtelingen betreft, pogen we hen te helpen aan onderdak, terug in de rijksopvang of reguliere opvang, de daklozenopvang, de gemeentelijk gefinancierde Noodopvang, bij organisaties of particulieren. Samen met advocaten, deskundigen en de mensen zelf, werkt STIL aan juridische mogelijkheden en andere oplossingen. Ook op juridisch gebied doet STIL aan fondswerving voor grote uitgaven ten behoeve van individuele procedures.

Noodhulp en activiteiten

Daarnaast biedt STIL (waar mogelijk) noodhulp in de vorm van eten en verzorgingsproducten. Tevens (in enkele gevallen) leefgeld, reisgeld en onkostenvergoeding, met name voor medisch- en juridisch noodzakelijke uitgaven. We organiseren in het Utrechtse Ubuntuhuis,, een laagdrempelig buurthuis vlakbij STIL , activiteiten zodat mensen zelfredzamer kunnen worden, om te netwerken en voor ontspanning en plezier.

Lobby, pr en actie

Door middel van contacten, samenwerking, lobby, publiciteit en in een enkel geval door het voeren van actie, kaarten we problemen aan die we signaleren, we komen op voor de belangen van mensen zonder verblijfsvergunning en werken aan verbetering van hun positie. Wij vinden dat ieder mens recht heeft op een menswaardig bestaan en respect voor zijn of haar mensenrechten.

Hoofdstuk 2 - Medische hulp

2.1. Verwijzen, informeren en bemiddelen

STIL helpt mensen zonder verblijfsvergunning die zich niet kunnen en mogen verzekeren tegen ziektekosten toch de benodigde zorg te krijgen. Zij hebben recht op medisch noodzakelijke zorg. STIL helpt hen door te verwijzen, bemiddelen, informeren en mensen te begeleiden.

Bij bemiddelen gaat het enerzijds om verkrijging van zorg, anderzijds om afhandelen van medische facturen.

Informeren gebeurt richting cliënten, artsen en

zorgverleners. Zij weten vaak niet dat het mogelijk is zorg te krijgen als patiënt en zorg vergoed te krijgen als zorgverlener. Begeleiding vindt vooral plaats als cliënten er psychisch of lichamelijk zo slecht aan toe zijn dat ze niet zelfstandig naar een arts kunnen of als ze de taal onvoldoende spreken en geen tolk geregeld kan worden.

(Foto: Medisch spreekuur op woensdag.)

Voor wie?

STIL heeft heel veel te maken met uitgeprocedeerde vluchtelingen en migranten die op straat beland zijn zonder recht op verzekeringen of werk, die zelf niet weten dat ze toegang hebben tot, en recht op, medische zorg. Ze hebben vaak (dringend) medicijnen nodig. Het kan gaan om chronische ziekten, hart en vaatziekten, suikerziekte, of psychische klachten. Het komt regelmatig voor dat mensen op straat gezet zijn die in grote psychische nood verkeren, die zwanger zijn, of zonder medische zorg in levensgevaar verkeren. Eveneens betreft het de gebruikelijke, wat minder 'urgente' medisch noodzakelijke zorg.

Verwarde vrouw met tas vol medicijnen op straat

Een verwarde Afrikaanse vrouw kwam op het medisch spreekuur bij STIL. Ze was na afwijzing van haar asiolverzoek op straat gezet. Ze had een plastic tas bij zich vol pillen, strippen en doosjes van medicatie. Voor haarzelf en de medewerker van STIL was niet duidelijk waar de medicijnen voor dienden en hoeveel ze waarvan moest nemen. STIL kon haar hier gelukkig mee helpen.

Ze zei dat ze niemand kende waar ze kon logeren. Een kennis waar ze eerder sliep had haar weggestuurd vanwege al die medicatie, vertelde ze. Mogelijk ook vanwege haar verwarde toestand. Omdat we op dat moment geen slaapplek konden regelen, ging ze mee naar huis met een vrijwilliger van het medisch spreekuur. De volgende dag kon ze gelukkig bij de daklozenopvang terecht.

“Na een paar dagen was ze er een stuk beter aan toe en weer normaal aanspreekbaar”, vertelt medisch medewerker Freek van STIL. “Mensen komen hier heel vaak terwijl ze net uit het AZC of uit de vreemdelingendetentie gezet zijn, met alleen maar een paar dagen of twee weken medicatie. Dit kan om noodzakelijke medicatie gaan die van levensbelang is. STIL weet meestal net op tijd de nodige zorg te regelen. Vermoedelijk is de nood veel ernstiger bij mensen die ons niet weten te vinden”.

Het betreft niet alleen mensen die als vluchteling naar Nederland kwamen, maar ook migranten zonder geldige verblijfspapieren, waaronder slachtoffers van mensenhandel, (seksueel) geweld, mensen die voor werk, studie, partner of gezin naar Nederland gekomen zijn.

Vergoeding van zorg

Eerstelijnszorg kan voor het grootste deel of geheel vergoed worden via het Zorginstituut Nederland. Dit geldt bijvoorbeeld voor huisartsenzorg, medicatie (afgezien van de eigen bijdrage), verloskundigenhulp, noodzakelijke ziekenhuiszorg en zorg van specialisten bijvoorbeeld binnen de Geestelijke Gezondheidszorg, GGZ).

STIL werkt samen met huisartsen in de eigen wijk (waar men logeert/waar de opvangplek is), verloskundigen in eigen wijk, een vaste apotheek, sinds 1 januari 2014 is dit apotheek Buijs, en een vast ziekenhuis, sinds 1 januari 2014 is dit het Antoniusziekenhuis). Ook hebben we intensief contact met Altrecht (GGZ in Utrecht) en NOAGG (multiculturele GGZ in Utrecht) voor de geestelijke gezondheidszorg en met specialisten elders in het land.

Tandartszorg

Sinds 2009 kan tandartszorg niet meer via het Zorginstituut Nederland (voorheen College van Zorgverzekeringen) vergoed worden. Omdat het mensen zonder (recht op legaal) inkomen betreft, die zich niet kunnen verzekeren en omdat het hier ernstige pijnklachten betreft, betaalt STIL deze zorg vaak. Als mensen wel (een deel) zelf kunnen, betaalt STIL niet (het gehele bedrag), bijvoorbeeld als men een partner of familie met inkomen heeft of inkomen uit zwart werk.

Gratis hulp

Een tiental tandartsen helpt één keer in de maand iemand gratis. Soms geven artsen korting. Behandelingen van bedragen onder de honderd euro betaalt STIL door middel van het meegeven van een brief die als garantstelling fungeert. Als het grotere bedragen betreft, bijvoorbeeld voor wortelkanaalbehandelingen of prothesen, beslist STIL over betaling in overleg met de arts en afhankelijk van de financiële situatie van STIL. Als we besluiten te helpen, doen we fondswerving bij een vijftal fondsen. Als mogelijk leveren mensen een eigen bijdrage. STIL werft ook fondsen voor andere zorg die niet vergoed wordt zoals fysiotherapie, brillen of steunkousen.

2.2 Aantal medische verwijzingen 2014

In totaal werden in 2014 door STIL 359 mensen geholpen toegang tot medische zorg te verkrijgen. Het betrof 898 verwijzingen.

Aantallen verwijzingen eerstelijnszorg	2013	2014
Huisarts	370	358
Tandarts	155	108
Apotheek	202	143
Saltro (laboratorium)	8	12
Verloskundige	9	14
Kraamzorg	-	-
Kaakchirurg	4	-
Fysiotherapie	18	11
Overig	17	9
Totaal	783	655

Aantallen verwijzingen tweedelijnszorg	2013	2014
Ziekenhuis/specialist	63	77
Altrecht en andere GGZ-instellingen	68	159
Crisisdienst Altrecht ingeschakeld (noodsituatie)	10	7
Gedwongen opnamen	5	1
Vrijwillige opname psychiatrie		7
Totaal	146	243
Totaal aantal verwijzingen eerste- en tweedelijnszorg	929	898

Aantal personen dat financiële steun kreeg op medisch gebied	2014
voor eigen bijdrage medicatie:	143
voor medische zorg die niet vergoed werd:	43

Aantal personen geholpen	2013	2014
Aantal personen door STIL geholpen aan medische zorg	322	359
Aantal bemiddelingen rond ziekenhuisrekeningen	247	220

2.3 Toelichting cijfers en ontwikkelingen op medisch gebied

Het aantal mensen dat STIL in 2014 op het gebied van medische zorg geholpen heeft, is toegenomen. Dit komt omdat STIL in 2014 opnieuw te maken had met een toename van het aantal dakloze vluchtelingen dat voor (diverse soorten) hulp aanklopte.

Het aantal verwijzingen in de eerstelijnszorg lijkt volgens de tabel afgenomen te zijn maar dit komt omdat niet meer elk apotheekbezoek geregistreerd wordt, zoals voorgaande jaren, maar alleen het eerste bezoek.

Minder kiespijn?

Wel is het aantal tandartsbezoeken gedaald. Het aantal verwijzingen daalde van 155 naar 108. Dit zijn ongeveer twee verwijzingen per week, waarbij opgemerkt dient te worden dat vervolgafspraken meestal niet geregistreerd zijn. Het is niet bekend waarom dit aantal gedaald is. Er zijn meer bezoekers op het medisch spreekuur gekomen maar ze hadden minder vaak kiespijn...

Spreekuur en vrijwilligers

Het medisch spreekuur op woensdagochtend werd in 2014 druk bezocht. Wekelijks kwamen gemiddeld vijftien mensen. Het spreekuur werd gedraaid door minimaal één vaste medewerker en drie vrijwilligers (STIL had in totaal zes medische vrijwilligers), met ondersteuning van een vrijwillige 'baliemedewerker'. Daarnaast werkte STIL met vrijwillige tolken (telefonisch en in persoon), in totaal waren dit er rond de 25. Soms gingen medewerkers of vrijwilligers mee om kwetsbare mensen te begeleiden. Meestal regelden mensen een kennis of vriend om mee te gaan. De meeste verwijzingen vonden plaats op woensdag, echter in nood werden mensen ook op andere dagen geholpen.

Het betrof bijvoorbeeld mensen uit Marokko, Algerije, Ethiopië, Eritrea, China, Guinee- Conakry, Iran en Armenië.

Ziekenhuis stuurt zwangere vrouw weg

Een negentienjarige vrouw was hoogzwanger en moest naar de gynaecoloog in het ziekenhuis omdat er iets mis was. Bij aankomst in het ziekenhuis werd haar gezegd dat ze vooraf moest betalen omdat ze geen verzekering had. Omdat ze niet kon betalen, werd ze niet geholpen maar is ze weggestuurd. Men geloofde niet dat ze via STIL kwam omdat ze 'uit een Europees land' kwam. Door bemiddeling van STIL is ze later toch geholpen. Ze komt uit een land van buiten de EU.

Geestelijke gezondheidszorg

STIL had in 2014 opnieuw veel te maken met mensen die er psychisch zeer slecht aan toe waren. De oorzaken van deze psychische nood zijn meestal een combinatie van factoren. Zo hebben de betreffende mensen vaak geweldservaringen in land van herkomst, of anderszins traumatische ervaringen, daarnaast hebben ze in Nederland vaak negatieve ervaringen met het asielbeleid doordat ze als asielzoeker niet erkend (geloofd) werden. Vaak hebben ze weinig tot geen juridisch perspectief. Ook zit men vaak klem: enerzijds mag men hier niet blijven, anderzijds kan men niet terugkeren.

Velen hebben te maken gehad met detentie: Ze hebben als onschuldige voor onbepaalde tijd ('ter uitzetting') in vreemdelingenbewaring vast gezeten. Ze voelen zich hierdoor onrechtvaardig behandeld en de lange duur en onzekerheid leiden vaak tot psychische problemen. Daarnaast zijn ze vaak op straat beland zonder mogelijkheid in eigen levensonderhoud te kunnen voorzien. Tot slot mist men vaak familie en geliefden en bouwt men hier vaak weinig tot geen sociaal leven op. Het daadwerkelijk op straat leven zonder inkomen verergert de klachten. Het gebrek aan medicatie, opvang en zorg, maken de situatie er niet beter op.

Foto: vluchten doe je niet voor je lol

Crisisdienst en opname psychiatrie

Omdat we in 2013 opvallend vaak de crisisdienst inschakelden begonnen we de cijfers bij te houden. In 2014 is het aantal keren dat de dienst langskwam op STIL gedaald, echter dit gebeurde nog wel ruim één keer per acht weken, vergeleken met één keer per zes weken het jaar ervoor. Het aantal gedwongen opnamen is afgenomen. Wel zijn relatief veel mensen vrijwillig opgenomen op een psychiatrische afdeling van een ziekenhuis of kliniek. Dit waren zeven mensen, waarvan drie mensen werden opgenomen in Wolfheze, een psychiatrische kliniek voor oorlogsslachtoffers.

Het aantal Altrecht (GGZ-)verwijzingen nam eveneens toe van 68 naar 159, deels door verbeterde registratie, deels doordat we opnieuw een groot aantal dakloze vluchtelingen ontmoetten met genoemde problematiek.

In de war

Als een STIL- medewerker met hem op pad was, op weg naar een arts of ziekenhuis, hielden we ons hart vast. Want J. had de neiging om het water in te rijden als ergens een vijver of kanaal in de buurt was. Hij haalde ook levensgevaarlijke toeren uit op de fiets in het verkeer.

Het is een hele zachtmoedige jongen maar door de psychische problematiek raakte hij de werkelijkheid soms kwijt. Zo kon hij dan het kantoor STIL niet meer vinden of de dokter, ons niet meer herkennen en vertrouwde hij mensen niet. Hij heeft ook een keer met een stoel gegooid. Hij werd opgenomen nadat het helemaal mis ging. Hij kreeg tijdelijk 'uitstel van vertrek' (een tijdelijk verblijfsrecht).

Toen het weer beter ging werd hij ontslagen uit het ziekenhuis. Hij was weer aanspreekbaar. Even later mocht hij vrijwillig opgenomen worden voor een speciale behandeling. Hier had hij eerst geen zin in want hij 'was niet gek'. Later ging hij toch akkoord. Af en toe wordt hij nog opgezocht door vrijwilligers.

Zorgelijk: in psychische nood op straat

STIL vindt het (nog altijd) zeer zorgelijk en het is in onze ogen onverantwoord dat mensen regelmatig op straat gezet worden door de rijksoverheid, vanuit de rijksopvang, zonder dat 'nazorg' voldoende geregeld is, terwijl ze geen opvang of inkomen hebben en geen kant op kunnen. Men weet vaak niet dat zorg te krijgen is, heeft onvoldoende informatie op zak over behandelaars en medicatie, vooral als mensen in de war zijn is dit lastig. Mensen hebben regelmatig al enige tijd zonder medicatie rondgezworven, klachten kunnen verergerd zijn, herhaalrecepten zijn niet altijd snel en makkelijk te regelen. Vaak moeten we oude behandelaars en dossiers zien op te sporen en kost het moeite de zorg weer op gang te krijgen.

Soms hebben mensen niet eerder met psychische zorg te maken gehad maar verergeren de problemen door het leven op straat zonder plek om te slapen (slapeloosheid verergert psychische klachten zoals psychotische symptomen), wanhoop, gebrek aan inkomen en perspectief.

STIL probeert mensen in zulke gevallen naar de juiste zorg te begeleiden. Gelukkig lukt het in de meeste gevallen een zo passend mogelijke behandeling te regelen.

Medicatie

Mensen zonder verblijfsvergunning moeten per 1 januari 2014 een eigen bijdrage betalen voor medicatie. Dat betreft vijf euro per medicijn, per recept. Dit gaat om alle soorten medicatie. Voor de mensen die wel een eigen inkomen (uit zwart werk bijvoorbeeld) hebben of voldoende eigen netwerk, hoeft dit geen probleem te zijn. Echter, een grote groep mensen heeft geen enkele vorm van inkomen. Deze mensen mogen niet werken en hebben ook geen recht op bijstand. Ze kunnen de eigen bijdrage dus niet betalen en komen daardoor in de problemen. Dit kan zelfs levensgevaar of bedreiging van essentiële functies tot gevolg hebben, nog afgezien van verergering van klachten en preventie.

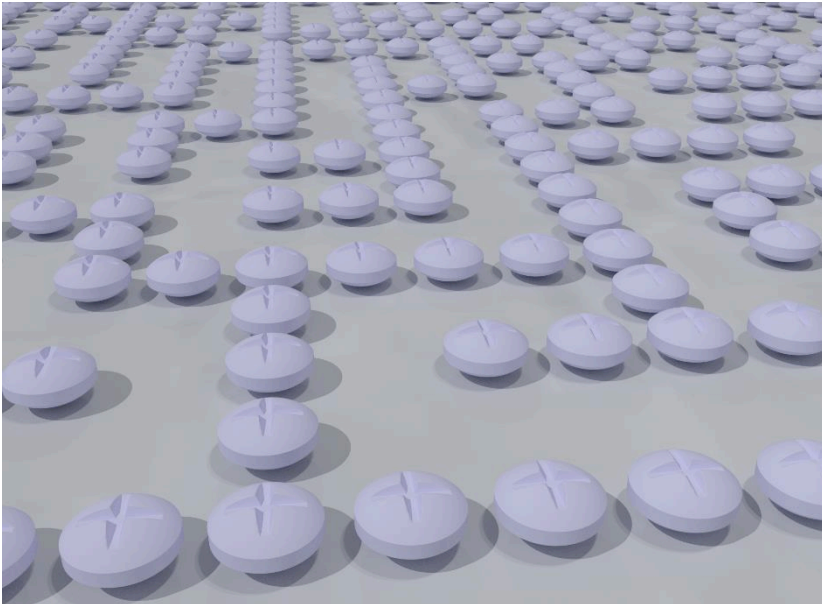
STIL-cliënt: 'Zonder medicijnen ga ik dood'

"Zonder medicijnen ga ik dood", zegt Gevorg. Begin 2014 was hij samen met STIL en anderen te horen op Radio 1 Op Straat. Hij heeft diabetes en is een van de mensen die sinds 1 januari vijf euro per medicijn moet betalen, voor hem is dat 15 euro in de twee weken, terwijl hij geen (recht op) inkomen heeft.

STIL heeft met collega-organisaties lobby gevoerd om dit probleem aan te kaarten. Zo werkten we onder meer mee aan media aandacht van Trouw, Radio 1 en Vrij Nederland. We benaderden de lokale en landelijke politiek. Tevens de Ombudsman en in een later stadium de Inspectie voor de Gezondheidszorg en de GGZ. Landelijk leidde dit niet tot een oplossing. Lokaal heeft een zevental gemeenten in 2014 geld vrijgesteld voor betaling hiervan.

In eerste instantie wilde de gemeente Utrecht niets doen omdat het een 'landelijk' probleem is, later besloot de raad toch 5000 euro beschikbaar te stellen voor de tweede helft van het jaar. Ook de Indonesische kerk gaf een grote gift. Eind 2014 besloot Utrecht ook voor 2015 geld beschikbaar te stellen nadat de landelijke politieke lobby op niets was uitgelopen.

Deze lobby voerde STIL met organisaties uit het Breed Medisch Overleg (BMO). Dit is een landelijk overlegorgaan met onder meer vertegenwoordigers van hulporganisaties voor mensen zonder verblijfsvergunning uit de grote steden, vertegenwoordigers van organisaties in het land, bezig met medische zorg aan onze doelgroep, zoals Pharos, Lampion en Dokters van de Wereld. Het BMO kaart gesignaleerde problemen in de medische zorg aan zoals de tandartsproblematiek en de problemen rondom betaling van medicatie.

Tekening doolhof pilletjes: 'Op zoek naar medische zorg', door Ibo.

Bemiddeling

Over het algemeen is de medische zorg aan deze groep in onze stad/regio, voor zover het mensen betreft die ons reeds gevonden hebben, goed. We hebben positieve contacten met de meeste huisartsen, ook met het Antoniusziekenhuis en Altrecht. Tevens met de tandartsen waar we mee samen werken. We merken wel dat deze doelgroep soms voor artsen en zorgverleners een 'extra' belasting betekent door de meervoudige problematiek waar mensen mee kampen, cultuurverschillen en communicatieproblemen. De artsen hebben daar over het algemeen alle begrip voor en zetten zich vaak actief in om goede zorg te geven of regelen.

Als het gaat over het informeren of helpen van mensen in andere regio's, of in kleinere plaatsen in de regio, gaat dit wat moeizamer omdat zorgverleners elders vaak minder bekend zijn met de doelgroep (zowel wat betreft rechten als wat betreft mogelijkheden tot vergoeding). Over het algemeen kunnen problemen die er in het begin soms zijn wegens gebrek aan verzekering en kennis over mogelijkheden, door onze bemiddeling opgelost worden. In enkele gevallen blijft de zorg echter ontoegankelijk en moet een andere arts of instelling benaderd worden.

Op straat gezet vlak na operatie baarmoeder

Een Oost-Afrikaanse vrouw kwam op STIL voor hulp. Ze bleek kort geleden aan haar baarmoeder geopereerd te zijn en had pijn. Doordat ze vanuit een asielzoekerscentrum op straat gezet was, had ze geen nacontrole meer gekregen, het ziekenhuis had geweigerd haar te helpen omdat ze geen verzekering meer had en haar medicijnen waren op.

Op het medisch spreekuur van STIL kon ze hiermee geholpen worden er kon alsnog een afspraak met een ziekenhuis gemaakt worden. Een dag later kon op het sociaal- juridisch spreekuur een slaapplek in de daklozenopvang geregeld worden. Intussen werden haar juridische mogelijkheden onderzocht.

Hoofdstuk 3 - Juridisch advies en begeleiding

3.1 Juridische hulp - Na afwijzing asielerzoek op straat

De meeste mensen die bij STIL voor hulp aankloppen zijn als vluchteling naar Nederland gekomen, hun asielerzoek is afgewezen, sommigen procederen nog. Ze zijn na een week, enkele weken, enkele maanden- of jarenlang verblijf in Nederland op straat gezet vanuit de rijksopvang of detentiecentra. Bijvoorbeeld Ethiopiërs, Eritreërs, Somaliërs, Irakezen en Iraniërs. Ook is een kleine groep mensen ondergedoken uit angst voor uitzetting, bijvoorbeeld naar Afghanistan, waarnaar regelmatig gedwongen uitzettingen plaatsvinden, of Armenië en Guinee.

Behalve vluchtelingen (95%) helpt STIL ook migranten met juridisch advies en begeleiding. Dit betreft bijvoorbeeld slachtoffers van mensenhandel of mensen die voor werk, partner of gezin naar Nederland zijn gekomen.

Juridische mogelijkheden

STIL onderzoekt welke juridische mogelijkheden iemand nog heeft. Zo kunnen mensen met nieuw bewijs alsnog asiel aanvragen. Hierbij werken we intensief samen met advocaten, artsen en mensenrechtenorganisaties. We werven fondsen voor de nodige kosten zoals voor het verzenden en verkrijgen van documenten uit het land van herkomst, reiskosten naar de ambassade, het laten doen van onderzoek en procedurekosten. Soms helpen we iemand kort en snel, geven enkel advies. Iemand die zelfredzaam is, zet zelf de nodige stappen en gaat zelfstandig naar een advocaat. Soms wordt iemand intensiever begeleid.

Congolese krijgt na twaalf en een half jaar asiel

Jeanne uit Congo vluchtte in 2002 naar Nederland. Ze liet haar twee kinderen, familie en een goede baan achter en vroeg hier asiel. De Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) achtte haar verhaal ongeloofwaardig dus werd haar asielerzoek afgewezen. Toen kwam Jeanne erachter dat haar zus en zwager ook in Nederland verbleven en hier, op uitnodiging van de Nederlandse overheid, asiel hadden gekregen. Dit vormde grond voor een tweede asielaanvraag, maar de IND hield voet bij stuk en wees haar opnieuw af vanwege een volgens hen ongeloofwaardig verhaal.

Door de trauma's die Jeanne in Congo opliep, kampte ze met ernstige psychische problemen. Op grond hiervan werd geprobeerd (tijdelijk) verblijf op medische gronden te verkrijgen, maar ook deze aanvraag wees de IND af. Nog voor de uitspraak op het hoger beroep werd Jeanne vanuit het AZC op straat gezet, met een brief die haar opdroeg Nederland te verlaten.

Dit was het moment dat ze aanklopte bij STIL. En het moment dat de GGZ- instelling waar ze al acht jaar in behandeling was haar behandeling beëindigde omdat ze niet langer verzekerd was. Ondanks bemiddeling van STIL en Dokters van de Wereld weigerde de instelling verdere behandeling. Via STIL kreeg Jeanne intussen een logeerieplek bij mensen in huis, maar haar psychische klachten verergerden zienderogen. Toen Jeanne's begeleider met haar naar de huisarts ging, bleek niet alleen de behandeling, maar ook de medicatie abrupt te zijn beëindigd.

Na een spoedopname kon Jeanne gelukkig terecht op een afdeling speciaal voor getraumatiseerde vluchtelingen. Op grond hiervan kon ze met hulp van STIL twee keer zes maanden uitstel van vertrek op medische gronden krijgen. Intussen schakelde STIL het iMMO in, een medische mensenrechtenorganisatie. Het iMMO onderzocht of Jeanne mogelijk minder goed haar vluchtverhaal aan de IND kon vertellen vanwege de trauma's die ze vlak daarvoor opliep en of Jeanne's littekens consistent waren met haar vluchtverhaal.

Op grond van de resultaten van dit onderzoek kreeg Jeanne, 12,5 jaar later, uiteindelijk alsnog asiel. STIL helpt Jeanne nu om haar te herenigen met haar kinderen door ook voor hen verblijf in Nederland aan te vragen. (Foto van Emiel Elgersma.)

Uitstel van vertrek om medische redenen

Behalve het onderzoeken van mogelijkheden tot een nieuw asielverzoek, probeert STIL regelmatig voor mensen die er psychisch slecht aan toe zijn, en dat zijn er heel veel, om op medische gronden tijdelijk 'uitstel van vertrek' te krijgen of een verblijfsvergunning. Daarvoor moet aangetoond worden dat in het land van herkomst geen medische behandeling mogelijk is en dat iemand om medische redenen niet kan reizen. Deze procedure is erg streng en kun je bijna niet winnen. Juridisch medewerker Marcel hielp in 2014 minstens zeven mensen met een dergelijke procedure.

Verblijf bij partner en kinderen

STIL ondersteunt STIL regelmatig mensen in procedures om verblijf bij gezin, kinderen of partner te regelen, (zoals K. op de foto rechtsboven), soms geeft STIL hierover enkel eenmalig advies. STIL steunt ook slachtoffers van mensenhandel (bijvoorbeeld gedwongen prostitutie). Zij kunnen als ze aangifte doen tegen hun uitbouter in aanmerking komen voor een tijdelijke verblijfsvergunning.

Vicieuze cirkel: Straat - opname- tijdelijk verblijf- straat...

T. belandde op straat na afwijzing van zijn asielverzoek. Hij had al psychische problemen, die verergerden doordat hij na vertrek uit het Asielzoekerscentrum (AZC) zijn behandeling en medicatie kwijtraakte. Hij belandde in een psychose en werd gedwongen opgenomen op een psychiatrische afdeling van een ziekenhuis.

Een geluk bij een ongeluk: Hij kon daardoor tijdelijk 'uitstel van vertrek' krijgen. Dit uitstel was van korte duur, voor drie maanden. Toen het weer beter met hem ging, werd hij ontslagen uit het ziekenhuis en belandde weer op straat. Hij mocht bij de daklozenopvang slapen. Zijn legale status was inmiddels verlopen. Deze werd niet verlengd omdat zijn situatie stabiel was en behandeling in land van herkomst volgens de IND mogelijk zou zijn.

Helaas kwamen zijn klachten na enkele maanden weer terug en moest hij opnieuw opgenomen worden. Hij kreeg opnieuw uitstel van vertrek en belandde opnieuw op straat toen het weer beter ging. Uiteindelijk kreeg hij opvang bij het Medisch Opvangproject Ongedocumenteerden (MOO) in Amsterdam. Hier kreeg hij een kamer, medische behandeling en juridische begeleiding.

Recht op eten en onderdak

Behalve met het verkrijgen van asiel of een verblijfsvergunning, probeerde STIL in 2014 regelmatig, onder meer in samenwerking met advocatenkantoor Fischer uit Haarlem, toegang tot voorzieningen voor mensen zonder verblijfsvergunning te verkrijgen waar ze 'normaal' wegens hun status geen toegang toe hebben, zoals bijstand of opvang.

Op 10 november 2014 werd bekend gemaakt dat het Europees Comité voor Sociale Rechten de uitspraak had gedaan dat Nederland geen mensen zonder verblijfsvergunning op straat mag zetten maar ze toegang moet geven tot eten en onderdak om 'ernstige onherstelbare schade' te voorkomen. De Nederlandse regering wilde er niet direct naar luisteren maar werd hiertoe gedwongen toen eind van het jaar Nederlandse rechters stelden dat de overheid uitspraken van het ECSR zal moeten naleven.

Kinderpardon

In 2014 kregen drie kinderen, cliënten van STIL, alsnog een verblijfsvergunning nadat eerder een aanvraag op grond van de kinderpardonregeling (2013) was afgewezen. Zij kregen eerst een afwijzing omdat ze langer dan drie maanden niet in de rijksopvang verbleven hadden. Het betreft kinderen die allen met hun ouders op straat gezet zijn als baby of kind, vanuit een AZC. Een van hen, Shenjun, werd al sinds hij een baby is op een particuliere plek opgevangen, waar hij via STIL terecht is gekomen (*Zie foto voorpagina: Opa Leo en Shenjun*). De kinderen waren wel allen bekend bij consultatiebureau, school en lokale autoriteiten.

STIL schakelde de op aandringen van advocaat mr Sinoo de media in nadat een jongen in precies dezelfde situatie, bij wijze van uitzondering, een vergunning had gekregen, eerder was hij ook afgewezen. Vervolgens begonnen de nichtjes van Shenjun (*zie foto*) een handtekeningenactie, al snel gesteund door klasgenoten, buurtbewoners en de burgemeester van Bunnik en Odijk. Lokale en landelijke pers besteedde uitgebreid aandacht aan de zaak. Burgemeester Hans Martijn Ostendorp haalde met hulp van Defence for Children en vele anderen de steun binnen van honderden burgemeesters in het land die vonden dat er een 'eerlijk kinderpardon' moest komen.

In juni werd een grote manifestatie gehouden bij de Tweede Kamer (*zie foto*). Door dit alles kreeg een kleine groep kinderen, vergelijkbaar met Shenjun, een verblijfsvergunning. Nog steeds vallen echter veel andere kinderen buiten de boot. Voor hen ging de strijd ook na 2014 door (*zie www.defenceforchildren.nl*).

Strafbaarstelling van tafel

In maart 2014 werd bekend dat de door de regering voorgenomen strafbaarstelling van 'illegaal verblijf' niet doorging. Wel zijn intussen vergelijkbare maartregelen getroffen zoals het zogenoemde inreisverbod. Als mensen in de illegaliteit aangetroffen worden kunnen ze voor enkele jaren een inreisverbod krijgen, dit kan oplopen tot vijf jaar.

Opsluiting en uitzetting

Meerdere (ex-)cliënten van STIL werden in 2014 opgepakt en voor onbepaalde tijd in vreemdelingenbewaring gesteld. Niet wegens strafbaar feit maar met de bedoeling hen het land uit te zetten. Meestal hadden ze te maken met controle van papieren op straat, op het station, soms met een verkeersovertreding zoals rijden zonder licht.

In februari 2014 werd een ex-cliënt van STIL, op dat moment cliënt van de Noodopvang, het land uitgezet. Dit na tien jaar verblijf in Nederland, met achterlating van een klein kind, en zonder de nodige medicatie. Cliënten en bekenden van STIL demonstreerden in oktober tegen de opsluiting van kinderen in de 'kindvriendelijke' kindergevangenis ofwel 'gezinslocatie' in Kamp Zeist. (*Zie foto*). Deze werd in oktober 2014 geopend.

Geen perspectief

Veel mensen die bij STIL komen, hebben geen asiel gekregen maar vrezen voor terugkeer, soms bevestigen internationale organisaties hun angst, maar hebben ze toch geen juridisch perspectief in Nederland als het gaat om verblijfsrecht. Daarbij is het vaak zo dat de beoordeling van hun asielverzoek in onze ogen niet zorgvuldig genoeg gebeurd is. Vaak wordt een onevenredige bewijslast op de schouders van de vluchtelingen gelegd, ze kunnen onmogelijk bewijzen dat ze wel degelijk te vrezen hebben voor vervolging bij terugkeer. Er is veel kritiek uit diverse hoeken op het gebrek aan onafhankelijke deskundigen bij de asielbeoordeling door de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND).

Oplossingen

Hoewel STIL zelf geen cijfers kan geven over het aantal cliënten dat uiteindelijk een verblijfsvergunning krijgt, omdat dit vaak pas gebeurt nadat mensen in een (andere) opvangvoorziening terecht zijn gekomen zoals een AZC of de Noodopvang, kunnen we wel melden dat van de Utrechtse organisaties samen, die gemeentelijk gefinancierde opvang en begeleiding bieden, meer dan 60% van de cliënten uiteindelijk alsnog een

verblijfsvergunning krijgt. Dit wijst er enerzijds op dat aan de asielpcedure het nodige mankeert, anderzijds wijst dit op een effectief beleid in Utrecht.

19% van de cliënten van deze organisaties keert terug naar het land van herkomst. Een ander deel komt in reguliere opvang terecht. Voor slechts 7% van de mensen, aldus cijfers van de gemeente Utrecht, vinden de organisaties geen echte oplossing. Aan hen wordt door STIL wel noodhulp verstrekt.

Al met al werkt dit beleid duidelijk beter dan het rijksbeleid: het op straat zetten van mensen met een treinkaart en de opdracht binnen 24 uur het land te verlaten.

3.2. Aantal mensen geholpen met sociaal- juridisch advies en begeleiding

In totaal gaf STIL in 2014 aan 782 mensen sociaal- juridisch advies en/of begeleiding, waarvan minstens 252 mensen in persoon geholpen werden, de anderen per telefoon of mail. Hiervan kregen in 2014 93 mensen intensieve sociaal- juridische begeleiding, in 2013 waren dit 112 mensen.

Aantallen sociaal- juridisch advies en begeleiding	2013	2014
Juridisch advies en begeleiding spreekuur	307	252
Intensieve sociaal-juridische begeleiding	112	93
Sociaal - Juridisch advies en begeleiding telefoon en mail	370	530*
Totaal (afgezien van overlappingsen)	677**	782

**Dit getal is een schatting*

***Eerdere jaren werden algemene vragen apart geregistreerd, in 2013 werden hiermee 320 mensen per mail en telefoon geholpen, deels overlappend met het aantal juridische vragen van 2013 hierboven genoemd.*

3.3. Juridische cliënten en spreekuurstop

Opnieuw hadden we in 2014 een cliëntenstop waar het ging om intensieve sociaal- juridische begeleiding, ook wel 'tweedelijns' begeleiding genoemd. Deze stop duurde van januari tot oktober. Zoals aan bovenstaande cijfers te zien is, hielpen we desondanks nog vele honderden mensen in 2014.

De spreekuurstop gold alleen voor *nieuwe juridische* cliënten. Onze 'oude juridische cliënten hielpen we nog wel, dat waren er ruim negentig. Daarnaast gaven we veel telefonische adviezen en advies per mail en we verwezen mensen door naar ons bekende advocaten of collega-organisaties. Ook bleven we de gehele periode medische hulp bieden en gaven we aan alle mensen nog noodhulp (*zie hoofdstuk 2 en 4*).

Interne reorganisatie

Door de grote werkdruk en vele crisissen en noodgevallen die STIL te behappen kreeg, besloot STIL zich in de herfst van 2014 te reorganiseren en om te vormen van een platte organisatie naar een organisatie met een geheel coördinator. Deze moest zich onder meer bezig houden met het aansturen van medewerkers en vrijwilligers, het verbeteren van de organisatie(structuur), werkwijze, communicatie en interne registratie van werkzaamheden. Tevens werden een juridische en medische coördinator aangesteld. In 2014 werkten eerst vijf, later vier mensen parttime betaald bij STIL, allen werkten tevens daarnaast vrijwillig. Eind 2014 waren er vier parttimers, begin 2015 opnieuw vijf, in totaal 3 fte. Ruim dertig mensen werkten vrijwillig, exclusief de tolken en vertalers.

Hoofdstuk 4 - Humanitaire hulp en activiteiten

4.1 Betaling van eten en onderdak daklozen

Afgezien van de medische en juridische hulp (zie hoofdstuk 2 en 3) bood STIL in 2014 ook humanitaire hulp. Dit deden we vooral door mensen te helpen aan onderdak of een slaapplek. Ook gaven we bonnen ('garantstellingen' genoemd) waarmee mensen op verschillende plekken in de stad gratis konden eten, STIL kreeg dan achteraf de rekening. We verstrekten in 2014 een deel van het jaar overdag zelf dagelijks eten (lunch), en het eerste half jaar organiseerden we een kookproject met warm eten in het Ubuntuhuis (zie verderop). Hier werd door STIL ook Nederlandse les georganiseerd.

Verzorgingsproducten, kleding en noodzakelijke uitgaven

Daarnaast gaven we geld voor noodzakelijke medische en juridische uitgaven, verstrekten we verzorgingsproducten zoals deodorant, maandverband, zeep en scheergerei. Via Emmaus Lombok (zie foto) en soms ook Emmaus Haarzuilens of Parkwijk, konden mensen kleding en andere noodzakelijke spullen krijgen, zoals jassen, schoenen, broeken, tassen of dekens. Soms tegen goedkoper tarief bijvoorbeeld een kinderbedje of een fiets.

Voor de mensen die bij de nachtopvang voor daklozen de Weerdsingel (zie verderop) en eerder de Sleep-Inn, terecht konden, betaalden we (via garantstellingen) dit onderdak.

In enkele gevallen gaven we financiële steun in de vorm van leefgeld, vooral als mensen op een particuliere plek verbleven. Voor een deel konden we dit betalen dankzij de gemeentesubsidie. Maar voor het grootste deel werd deze hulp gefinancierd door fondsen, organisaties, kerken en donateurs. Zie hoofdstuk 5.

4.2 Aantal mensen humanitaire hulp verstrekt

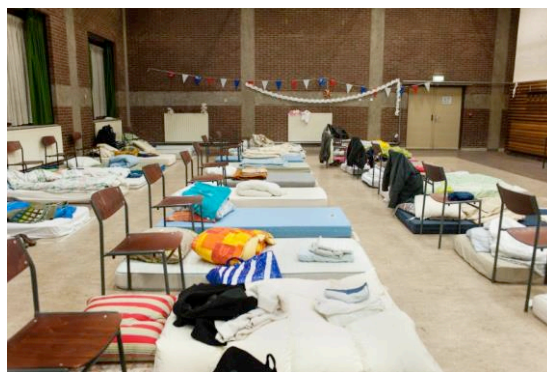
Humanitaire hulp	2013	2014
Aantal mensen financiële steun verstrekt	241	278
Aantal maaltijden Smulhuis* garant voor gestaan		14975
Aantal mensen garantstellingen eten Smulhuis verstrekt		184
Aantal mensen drogistproducten verstrekt		223
Aantal mensen derdengelden** verstrekt		10

*Het Smulhuis is het eethuis voor daklozen, bij de Sleep Inn op het Jansveld in Utrecht.

**Derdengelden is geld dat van de overheid komt, bestemd voor individuen, bijvoorbeeld wmo-uitkering van de gemeente, COA-uitkering voor asielzoekers, van het rijk of schadevergoeding wegens onterechte detentie.

Opvang

Bij STIL klopten veel mensen aan die opvang nodig hadden omdat ze vanuit een Asielzoekerscentrum (AZC) of vreemdelingendetentie op straat waren gezet of omdat ze uit een opvangcentrum gevlucht waren vanwege dreigende uitzetting. Sommigen sliepen (al een tijd) bij verschillende kennissen en konden daar niet langer blijven. STIL probeerde in zo'n geval (waar mogelijk) passende opvang te vinden. Dit kon daklozenopvang zijn, 24-uursopvang bij particuliere- of door gemeente gefinancierde opvanglocaties of opvang bij mensen thuis. STIL had in 2014 contact met een twintigtal particuliere plekken die opvang aanboden. Dat waren alleenstaanden, stellen, gezinnen, studenten of woongroepen thuis.

Belangrijke ontwikkeling voor STIL was de opening van een nachtopvang ‘onder protest’, Toevlucht, in december 2013 (zie foto hiernaast). Utrechtse kerken namen dit initiatief om ‘buitenslapers’ de winter door te helpen, in de hoop dat de overheid dit initiatief zou overnemen. Het ontstaan van Toevlucht betekende voor STIL een enorme ontlasting zowel praktisch als emotioneel. We hoefden het eerste half jaar van 2014 veel minder mensen dan daarvoor de straat op te sturen.

Van Toevlucht naar de Noodopvang:

‘Ik dank God en deze mensen met heel mijn hart’

“Wat ik zonder Toevlucht en STIL had moeten doen, weet ik niet. Dan had ik buiten geslapen en geen eten gehad. Ik dank God en deze mensen met heel mijn hart”, zegt X. Hij was na afwijzing van zijn asielerzoek en na een verblijf in een vertrekcentrum de straat op gestuurd. Gelukkig opende Toevlucht net haar deuren. Van STIL kreeg hij garantstellingen om te kunnen eten bij het Smulhuis voor daklozen (bij de Sleep- Inn).

Hij kreeg in 2014 een kamer en leefgeld bij de Utrechtse Noodopvang SNDVU. Hij is er blij mee. Hij kan nu meer tot rust komen en heeft minder stress. Met de Noodopvang werkt hij aan de voorbereiding van een herhaald asielerzoek. Met hulp van STIL kon hij eerder al een document naar Nederland halen dat zijn verzoek onderbouwt.

Nieuwe nachtopvang

Toevlucht dreigde in juni haar deuren te moeten sluiten maar op het nippertje nam de gemeente Utrecht dit initiatief over. Dit nadat er actief gelobbyd was en een protestactie was gehouden. Het was vanaf dat moment echter niet meer mogelijk nieuwe mensen aan te melden bij Toevlucht.

Tegelijkertijd werd de nieuwe nachtopvang voor ongedocumenteerden ‘de Weerdsingel’ geopend, door de Utrechtse welzijnsinstelling de Tussenvoorziening. Hier konden mensen worden aangemeld als sprake was van ‘kwetsbaarheid of juridisch perspectief’. Daarnaast was tweedelijns-begeleiding van STIL een vereiste. Dit plaatste ons vaak voor moeilijke beslissingen. Zoals al aan de orde kwam in het hoofdstuk over de juridische hulpverlening, had STIL tijdelijk een juridische cliëntenstop vanwege de extreem hoge werkdruk en de negatieve consequenties daarvan voor medewerkers, vrijwilligers en bestaande cliënten. Maar in deze nieuwe situatie betekende geen begeleiding van STIL, ook geen opvang.

Gelukkig werd het vanaf de eerder genoemde uitspraak van het Europees Comité (ECSR) weer mogelijk om mensen aan te melden bij Toevlucht. Opnieuw betekende dit een verlichting voor de werkdruk van STIL.

4.3 Aantal mensen opvang verkregen

In onderstaande tabel is te zien hoeveel mensen STIL verwees naar welke opvangvormen.

	Aantal mensen met opvangverzoek		Aantal mensen opvang geboden	
	2013	2014	2013	2014
Opvang				
Totaal aantal opvangverzoeken	211	382		
Opvang bij particulieren			45	39
Opvang hostel Strowis			15	2
Verwijzingen daklozenopvang			133	144
Mensen aangemeld voor noodopvang			9	8
Mensen noodopvang verkregen			9	8
Opvang bij Fanga Musow			8	0
Opvang bij Seguro			6	5
Opvang bij Huize Agnes				3
Opvang bij MOO			4	2
Opvang in AZC			5	2
Totaal (excl overlappingsen)	211		234	183

Buddyproject voor psychisch kwetsbare mensen

In 2014 startten twee vrijwilligers een buddyproject voor een specifiek deel van onze doelgroep, namelijk de psychisch kwetsbaren. Mensen met psychische problemen kregen een maatje of buddy om 'alledaagse' dingen mee te doen. Voor dit project wierven zij vijf vrijwilligers en werden in totaal vijf cliënten begeleid.

Van daklozenopvang naar Seguro

STIL bracht samen met een vluchteling zonder verblijfsvergunning (*zie foto hierboven, hij wil anoniem blijven*) die in de nachtopvang de Weerdsingel in Utrecht sliep, in oktober 2014 een bezoek aan deze opvang. Dit om de vrijwilligers daar uitleg te geven over het werk van STIL en de problemen van de doelgroep. Bij deze opvang sliepen op dat moment vijftien vrouwen en mannen zonder papieren.

H. vertelde de vrijwilligers hoe hij in deze situatie terecht is gekomen. Waarom hij moest vluchten, hoe hij in Nederland terecht kwam, asiel vroeg en werd afgewezen. Nadat hij begreep dat alles in de asielprocedure draait om bewijs, haalde hij uit zijn land enkele stukken hierheen en deed een nieuw asielverzoek. Helaas staat op een van de officiële documenten niet zijn geboortenaam maar zijn doopnaam. Voor de IND reden het document als vals te bestempelen.

Zelfmoordpoging

Hij werd opnieuw afgewezen en bedreigd met uitzetting. Dit maakte hem zo wanhopig dat hij een eind aan zijn leven wilde maken. Dit lukte niet. Hij werd opgesloten in vreemdelingenbewaring en vanwege de zelfmoordpoging in de isoleercel gezet. Hij at twee weken niet. Na vijf weken werd hij vrijgelaten en de straat op gestuurd. Hij kon geen kant op.

Hij kreeg onderdak bij Toevlucht, de kerkelijke nachtopvang en later bij de nieuwe opvang de Weerdsingel. Hij was de meeste tijd depressief en wanhopig. Nadat de gemeente in juni dossiers van mensen zonder juridische begeleider door VluchtelingenWerk liet checken, zag deze organisatie nog juridische mogelijkheden. Daardoor kon H. eind van het jaar een kamer krijgen bij Seguro in Utrecht. Hij werkt aan een nieuw asielverzoek.

4.4 Activiteiten

Voor het sociale welzijn van onze doelgroep vindt STIL activering en bevordering van zelfredzaamheid van belang. Omdat STIL het echter erg druk heeft met hulpverlening, is dit slechts een heel klein deel van ons werk, en wordt het volledig door vrijwilligers gedragen.

Sinds 2012 organiseert STIL activiteiten in het Ubuntuhuis, een buurthuis vlakbij ons kantoor. Bij kunnen onze cliënten overdag vaak terecht voor gezelligheid, een droge plek en voor activiteiten. Er is een zitkamer, een 'werkkamer' voor creatieve activiteiten, lessen of vergaderingen, een tuin, een keuken en een wasmachine. Vanuit Ubuntu kunnen mensen ook naar een moestuin gaan of meedoen aan sport. (*Zie ubuntu-huis.blogspot.com*).

Elke dinsdag en donderdag werd in het Ubuntuhuis Nederlandse les gegeven door STIL (*zie foto hiernaast*). Er deden minimaal twee en maximaal twintig mensen mee. In totaal hebben in 2014 zo'n 130 mensen les gehad.

Een citaat uit het verslag van een les (28 januari 2014):

We gingen de les over de kapper van de vorige keer herhalen. Lang haar, kort haar, een staart, knippen etc. inclusief tweegesprekjes waarbij de één de kapper is en de ander een afspraak wil maken. Hoe laat? Tot wanneer bent u open? Bij deze gesprekjes komt iedereen wel los. Iedereen is ook heel belangstellend naar hoe de anderen het doen.

Kookproject

Op dinsdagen organiseerde STIL in het Ubuntuhuis een kookproject waarbij onze cliënten en bekenden boodschappen deden, kookten en uiteraard samen aten, meestal Afrikaans maar soms ook Afghaans of Arabisch. Volgens een bezoeker was het favoriete recept rijst met kip in tomatensaus met veel sambal. Per keer aten er zo'n dertig mensen mee.

Met dit project is STIL halverwege het jaar gestopt, mede omdat er inmiddels genoeg andere activiteiten beschikbaar waren dankzij de opening van Villa Vrede in maart (*zie foto*).

Villa Vrede is een ontmoetingsplek en activiteitscentrum, waar onze cliënten (eerst twee, later) vier dagen per week terecht konden. Activiteiten die er zoal georganiseerd werden: eten, koken, computeren, tafelvoetbal, tafeltennis, voetballen, zwemmen, Nederlandse les, handwerken, theater, muziek(les), creativiteit en fietsles. Bovenal is het een droge en warme plek om overdag heen te gaan. Veel cliënten hebben alleen nachtopvang dus gaan hier vaak naartoe. Er is ook de mogelijkheid kleding te wassen. (*Zie Facebook Villa Vrede.*)

Nachtwandeling

Samen met Utrechtse collega-organisaties organiseerde STIL regelmatig een wandeling langs de verschillende plekken waar je als vluchteling in Utrecht terecht kan komen: zoals het Asielzoekerscentrum, STIL, de vrouwenopvang Fanga Musow, de Utrechtse Noodopvang, de daklozenopvang Toevlucht, de kerk en het park. Twee cliënten van STIL vertelden die avond over hun ervaringen. Op andere locaties deden ex-clieënten of andere vluchtelingen dit. (*Zie www.grenzeloosontmoeten.nl. Zie foto rechts.*)

4.5 Aantal mensen deelname activiteiten

Activiteiten	Aantal deelnemers 2014
Nederlandse les	130
Kookproject	155
Buddyproject	5

Hoofdstuk 5 - Financiën STIL

5.1 Steun van donateurs, kerken, fondsen en gemeente

118 particuliere donateurs gaven in 2014 samen 21.300,77 euro aan STIL. Hierbij zijn niet meegerekend woongroepen, kerken, organisaties en fondsen. Negentig van deze mensen zijn structurele donateur van STIL. Deze steun gebruiken we om vluchtelingen en migranten zonder verblijfsvergunning humanitaire, medische en juridische steun te kunnen geven.

Kerken en religieuze instellingen

Kerken uit Utrecht en omgeving gaven in 2014 samen bijna 20.000 euro, waarvan 2000 euro bestemd was voor 2013. Van de Commissie van de Diaconie en Marturia, de Indonesische kerk, kregen we in 2014 een collecte voor de eigen bijdrage voor medicatie die mensen uit onze doelgroep moeten betalen terwijl ze veelal geen inkomen hebben.

Daarnaast gaven religieuze fondsen, congregaties en kloosters samen nog eens bijna 20.000 euro. Dat waren onder meer de (katholieke) commissie Projecten in Nederland (PIN) van de Konferentie van Nederlandse Religieuzen voor armoede onder dakloze vluchtelingen en de Zusters van Liefde uit Eindhoven voor individuele noden. Tevens de Stichting Rotterdam die de kerkelijke giften van 2013 verdubbelde.

Individuele noden

Met steun voor individuele noden wordt bedoeld dat voor grote uitgaven op medisch, juridisch of humanitair gebied voor die specifieke persoon en dat doel aan individuele fondswerving wordt gedaan. Hiervoor kregen we in 2014 behalve van de Zusters van Liefde, eveneens ruimhartige steun van Burkens' Stichting, het KF Heinfonds, Stichting de Putter, stichting Agnes van Leeuwenberch (Huize Agnes) en de protestantse diaconie Houten.

De overige genoemde particuliere en kerkelijke steun gaat helemaal naar medische, juridische en humanitaire steun, tevens naar reiskosten van cliënten om die steun te kunnen verkrijgen.

Armoedebestrijding, daklozenhulp en noodhulp

Behalve de genoemde steun, kreeg STIL eveneens steun voor humanitaire hulp en –projecten van het RC Maagdenhuis, café Averrechts, St Elise Mathilde Fonds, de Haëlla Stichting (Somalische campagne), het KF Hein fonds en Emmaus Haarzuilens. Een deel van de steun van Emmaus Haarzuilens ging naar acties en activiteiten.

Van Emmaus Domstad (Lombok en een enkele keer Parkwijk) kregen we steun 'in natura' in de vorm van kleding, schoenen, dekens en andere noodzakelijke spullen. Soms kregen we korting. Totale steun van fondsen (afgezien van de al genoemde kerken en individuen-gerichte steun) betrof 12.632.66 euro.

Gemeente Utrecht

Van de gemeente Utrecht kregen we ongeveer 180.000 euro, dit is voor het grootste deel naar vaste lasten gegaan zoals kantoor-, telefoon-, loon- en kopieerkosten e.d. Dit komt uiteraard ook ten goede aan de genoemde humanitaire, medische en juridische hulp.

5.2 Uitgavenoverzicht 2014

Juridische kosten	21.169
Medische kosten (incl.tandarts)	14.512
Eigen bijdrage Medicatie	9.447
Opvang, inclusief eten bij daklozeneethuis het Smulhuis	35.667
Financiële hulp (onder meer leefgeld)	22.418
Cliënt-reisgeld en werk-werkverkeer	17.300
Derdengelden (gemeente, COA e.a. STIL heeft een doorsluisfunctie)	60.655
Leningen	1.852
Terugbetaling lening	-8.708
Woon-werkverkeer	2.925
Organisatiekosten (telefoon, kopiëren, koffie e.d.)	12.886
Kantoorpand (huur/elect/water)	17.165
Project Urgente Noodhulp (excl bovengenoemde uitgavenposten, dit betreft dus drogistproducten en dagelijks eten).	3.203
Project TOS activiteiten (NLe les en koken Ubuntuhuis, incidenteel zwemmen)	947
Project TOS trainingen (Dit betrof trainingen voor Nle les)	245
Project juridisch perspectief	4.798
Salariskosten	63.469
Belastingdienst	29.880
Overige personeelskosten	7.908
Vrijwilligersvergoeding	1.211
Divers	7.311
Totaal uitgaven 2014	326.260

Toelichting:

Project Urgente Noodhulp

Voor het Project Urgente Noodhulp is aparte fondswerving gedaan. Dit betreft allerlei soorten noodhulputgaven, zoals eten en onderdak voor daklozen. Enkele uitgavenposten zijn apart in het totaalplaatje vermeld. De post 'urgente noodhulp' betreft de overige uitgaven die niet al erboven genoemd zijn, zoals verzorgingsproducten als deodorant, zeep, maandverband en dergelijke, en eten op STIL verstrekt. Fondsen die hiervoor geld gaven krijgen een eigen persoonlijke verantwoording bij dit jaarverslag.

Voor projecten worden aparte deelbegrotingen en dekkingsplannen gemaakt, voor activiteiten en acties wordt altijd apart geworven. Geld van donateurs gaat hier dus niet naartoe.

Project Juridisch perspectief

Omdat we eind 2013 onverwacht meer geld te besteden hadden, door onder meer niet uitgegeven ziektegelden en ruimhartige particuliere en kerkelijke donaties, hebben we enkele mensen steun kunnen bieden, deels in de vorm van leningen, om naar een ander EU-land te verhuizen, of juist vanaf een ander EU-

land naar Nederland om daar werk en woonruimte te zoeken en een procedure ‘verblijf bij partner’ of gezin te voeren. Als iemand zonder verblijfsvergunning een EU-burger als partner of kind heeft dan geldt bij verhuizing naar een ander EU-land, als je daar economisch zelfstandig bent, een soepeler toelatingsbeleid dan dat van het EU-land van herkomst, dan geldt namelijk Europees recht. Zo hoeft de partner zonder verblijfsvergunning dan niet terug naar land van herkomst voor de aanvraag (wat in Nederland wel moet) en ook hoeven ze niet zo’n hoog bedrag aan contractinkomen uit werk te hebben zoals in Nederland.

Derdengelden

STIL geeft tien mensen (exclusief kinderen) ‘derdengeld’. Namens de gemeente wordt leefgeld verstrekt, ook verstrekt STIL soms een zogenoemde COA-uitkering aan mensen (leefgeld asielzoekers, van de rijksoverheid). In een enkel geval ook schadevergoedingen, bijvoorbeeld wegens onterechte vreemdelingendetentie. We hebben voor al dit geld een doorsluisfunctie omdat de gemeente hier geen loket voor heeft en mensen zelf meestal geen bankrekening (omdat ze zich vaak niet kunnen legitimeren). De gemeente krijgt hiervan een aparte verantwoording.

5.3 Informatie over inkomsten *in- en voor- 2014* ontvangen van fondsen, kerken en particulieren

Hieronder een overzicht van geld dat in 2014 binnenkwam, deels bestemd voor dekking van uitgaven die in 2013 gedaan zijn, deels bestemd voor 2015. Ook is aangegeven wat nog verwacht wordt in 2015, bestemd voor 2014.

2013

Inkomsten ten behoeve van project bestrijding nieuwe armoede 2013 (ontv in 2014)	
Stichting Elise Mathilde Fonds	1500
Stichting Rotterdam	4000
KNR PIN	10.000
Inkomsten tbv individuele noden 2013 (ontv in 2014)	
OMDUW	921.93
KF Heinfonds (tbv individuele noden '13)	3000
Inkomsten tbv kerstfeest 2013 (ontv 2014)	
Nieuwe Kerk	480
Zusters van Liefde – Fonds Sociale Noden, Eindhoven	200

2014

Overheidssubsidie tbv vaste lasten en hulpverlening	
Gemeente Utrecht (excl. subsidie voor e.b. medicatie)	176.575

Inkomsten tbv Project Urgente Noodhulp 2014/ of Ongeoormerkt/humanitair	
St Emmaus Haarzuilens (5000 totaal, ongeoormerkt)	3.500
Katholieke Caritas der Stad Utrecht	5.000
Diaconie Protestantse Gemeente Utrecht	5.353,79

Begroot en ontvangen van kerken en particulieren tbv urgente noodhulp 2014	
Kerken	3000
Particulieren	1800

Inkomsten tbv individuele noden 2014	
Burkens' Stichting	9148,21
Fonds Sociale Noden Eindhoven	5118,15
KF Heinfonds (individuele noden)	400
PCI St Gerardus Majella (Majellaparochie)	500
Stichting de Putter	700
Stichting Agnes van Leeuwenberch (Huize Agnes)	1771
St. Beheer OMDUW	1000
University Assistance Fund (UAF)	455,36

Inkomsten tbv eigen bijdrage medicatie 2014	
Commissie Diaconie en Marturia (Indonesische kerk)	1200
Gemeente Utrecht (voor tweede helft 2014)	3285
Particulier	50

Ongeoormerkt/humanitair/activiteiten 2014	
Emmaus Haarzuilens (van het totaal van 5000)	1500
Overige kerkelijke donaties	4708,54
Overige particuliere donaties	19865,77

2015

Inkomsten project Menswaardigheid 2015 (ontv 2014)	
Haëlla Stichting	2250

In 2015 nog te ontvangen voor 2014 Project Urgente Noodhulp 2014	
St Sodetu (voormalig Straatnieuws, tweede donatie)	5000
KNR PIN	10000
KF Hein Fonds	10000

Meer informatie

Op verzoek kunnen fondsen en donateurs meer informatie krijgen zoals een accountantsverklaring, uittreksel van de Kamer van Koophandel, statuten van de Stichting Lauw-Recht (de officiële naam van STIL) en informatie over specifieke projecten (inkomsten en uitgaven).

Daarvoor kan contact opgenomen worden met de medewerker fondswerving Margreet Jenezon, (margreet@stil-utrecht.nl, 030 2713463) of de penningmeester Anne Zijsling, annezijsling@hotmail.com.

ANBI

STIL is een 'Algemeen Nut Beogende Instelling. Giften kunnen afgetrokken worden van de belasting. Ons bankrekeningnummer is NL 44 INGB 000 7407021, t.n.v. Stichting Lauw-Recht, Utrecht. De bankidentificatiecode is BIC INGBNL2A.

Tot slot

Namens medewerkers en bestuur van Stichting Lauw-Recht bedank ik eenieder die ons werk in 2014 mede mogelijk heeft gemaakt, hartelijk!

Margreet Jenezon

Meer informatie over STIL is te vinden op onze website www.stil-utrecht.nl.

Op onze weblog staan actuele nieuwtjes, oproepen en de nieuwsbrief: <http://stil2.wordpress.com>.

Cliënten en ex-cliënten van STIL hebben een facebookpagina 'vluchtelingen op straat'.

Met hartelijke dank aan:

Vrijwilligers Alette Jurgens, Monica Darbo, Felicien Duntumukiza, Elizabeth van Dis, (ex-)cliënten X, H, K, T, I en Jeanne, fotograaf Emiel Elgersma, tekenaar Ibo, bestuur en medewerkers van STIL,

voor hun hulp bij de totstandkoming van dit jaarverslag.